

МЕГАТРЕНД УНИВЕРЗИТЕТУ
ФАКУЛТЕТУ ЗА УМЕТНОСТ И ДИЗАЈН
БЕОГРАД

ЗАВРШНИ РАД НА СТУДИЈАМА ТРЕЋЕГ СТЕПЕНА Докторски уметнички пројекат

На основу одлуке Сената Универзитета од _____, пошто смо проучили урађени
Докторски уметнички пројекат

под називом:

Ликовна деконструкција у дуализму лица и наличја

кандидата: мр Марко Кусмук подносимо следећи:
(звање, име и презиме кандидата)

РЕФЕРАТ

1. Основни подаци о кандидату, докторској дисертацији

Марко Кусмук је рођен 15. фебруара 1985. године у Сарајеву. Дипломирао је на Академији ликовних уметности у Сарајеву, одсек: сликарство у класи проф. Нусрета Пашића 2007. Магистрирао је у Риму на Академији лепих уметности (Accademia di Belle Arti, Roma, Italy), одсек: сликарство у класи проф. Десидерио Санзи са радом / тезом под називом "Рана ренесанса Асизија", 2008. Докторске уметничке студије уписује 2011. године на Факултету за уметност и дизајн. Тренутно припрема одбрану докторског уметничког пројекта под називом „Ликовна деконструкција у дуализму лица и наличја.“

У статусу је самосталног уметника, изражава се кроз сликарство, скулптуру, графички дизајн.

2010. је ангажован од стране Емира Кустурице на пројекту израде воштане фигуре Џони Депа на Међавнику.

Групне изложбе

Колективно је излагао на више од четрдест жирираних изложби у земљи и иностранству (Кина, Италија, Немачка, Црна Гора, Босна и Херцеговина и Србија).

Самосталне изложбе

(2013) "Лица и Наличја" – практичан део докторског уметничког пројекта, Кућа Краља

Петра, Београд

(2011) "Очевици" Галерија Брера, Милано (Art price Donkey)

(2011) "Сви моји анђели" Галерија Звоно, Сарајево

(2010) "Очевици" Галерија Мацола, Међавник

(2009) "Дипломска изложба" Галерија Роман Петровић, Сарајево

(2008) "Краба као повод" Галерија Културног центра Бућа, Тиват

(2007) "Дипломска изложба" Галерија ГЗ, Пале

(24.октобар, 2007) Галерија Академије ликовних умјетности, Сарајево

Научна и уметничка заснованост теме овог докторског уметничког пројекта је у практичној и теоријској реализацији поступка сагледавања "психолошко-историјског" аспекта човека кроз ликовну форму. Кандидат овом темом развија методе анализе како самог сликарског поступка, тако и у разматрању људског тела и сликарског језика, на тај начин стварајући комплексну симбиозу. На идеолошком плану, приступом сликарству аутор тежи утицају на историјске и друштвене снаге, које обликују функцију уметности. Наговештава да одговарајућим анализама а кроз ликовну тачност и подробно познавање сликарских поступака, отвара нове могућности развоја уметности и уметничких поступака. Посматрање уметности, са становишта које овај уметнички пројекат носи, кроз писани део, тражи редефинисања уметничког дела: акценат са подражавања или класификације, транспонује у истраживање функција и значења одређеног дела и ликовног поступка.

2. Предмет и циљ докторске дисертације

Предмет оригиналног уметничког истраживања је у примени комплексног приступа структури слике: примењујући разноврсну методологију, комбинујући сложени низ конструката, као и однос међузависних чинилаца, сублимираних у детаљно обрађену слику као слику садржаја о људској природи и "егзистенцији"(драми људске судбине). Комбинујући одређене сликарске епохе, овај докторски уметнички пројекат не представља мимезис, нити је чист психички аутоматизам, већ слојевито разматрање структуре слике. Циљ оваквог приступа је указивање на сложени низ конструката, као и на однос међузависних чинилаца, који ће се као закључак сублимирати у детаљно обрађену слику

као слику садржаја о људској природи и наговештају представљених егзистенција. Оваква метода и приступ сликарству негују цртеж, боју, и апстраховану компоненту, повезујући сва три нивоа у стварању уметничког дела, у један развијени приступ. Кандидат, без обзира на комплексност и слојевитост за коју се у раду залаже, веома концизно обрађује сва полазишта.

3. Основне хипотезе од којих се полазило у истраживању

(Објаснити да ли су хипотезе научно потврђене или оборене)

Теоријски оквир овог научног истраживања је заправо и само тумачење науке о ликовној уметности, о њеној повезаности са животом, епохом и културом. Кандидат оваквим приступом проучавања структуре слике указује на кључне елементе ликовног дела и теорију истраживања којој приступа.

Контекст уметничког истраживања који кандидат заступа, јесте решавање семантичких проблема слике кроз обликовање гротескних и анатомских секвенци. На тај начин, портрет и простор слике, сублимирани су у апстрактни свет, без контура реалног, што би представљало исконски облик лица и наличја.

Анализом сликарства и историје уметности, слика се састоји од елемената као што су цртеж, боја, светлост, знак, композиција и хармонија или дисхармонија. Бирајући делове стварности и њеног утицаја на људску психу, кандидат одваја уметност од подражавања, и настоји да докаже да се сликом могу утемељити и различити утицаји на човекову егзистенцију. Кандидат је свој поступак сликања уопштио до облика засебне теорије сликарства, анализом и методама којима се користи. Ту теорију применио је потом у ликовној педагогији и у практичном сликарском раду.

Примењујући стечено знање, кандидат практичним радом у свој ликовни поступак одбацује субјективност а уводи чист и нови метод тумачења дела, као и објективнији критеријум.

4. Кратак опис садржаја

Апстракт

Основни елементи – лице, наличја и ухо – у систему ликовних знакова постају носиоци слојевитог, идејног подтекста. Те форме ће се идентификовати са током размишљања и истраживања и сугерисаће ставове о унутрашњој врсти душевне трансмисије, која се претаче на платно. У тим експериментима напушта се реалистичка слика, препуштајући носиоцу основне идеје да буде појам о деформитету друштва и друштвених приоритета. Такве ликовне опаске о друштву, његовом лицу и наличју и сјећање на људску историју и судбину преносе се у фантазмагоричне сцене, комбинованих са портретима и анатомским детаљима.

Осврт на радове и идеологију

Концепт самодовољности, кроз поимање уметности уопште, као самосврхе или самоциља, појављује се као заједничко полазиште са циљем успостављања и одбране статуса и принципа апсолутне слободе и аутономије. Узимајући у обзир овакве тврдње, полази се од тога да је умјетност, уопште, постојала ради себе саме и самој себи била довољна.

Портрет као повод за изучавање ликовне форме

Посматрањем приказаних портрета поставља се питање њиховог порекла, као и питање могуће функције и смисла. Иако се питање порекла и могућих ванликовних значења истиче као првенствено занимљиво за психологију и психологију умјетности, питање њихових функција и пластичног смисла, такође, привлачи пажњу. Постоје портрети који исказују не само самосвест представљених него и конструисано сопство. То су портрети који указују на тежак и мистичан међупростор, простор изван слике, лице које наступа у име судбине и времена.

Знак као један од битних елемената лица и наличја

Рад се делимично ослања на основне концепте визуелне културе, док је тежиште стављено на основне појмове и методолошке принципе семиолошке анализе, који указују на право значење, поруку и идеју, постављено пред посматрача, а путем којих се одвија комуникација. Истражујући појам слике у савременом свету, који се не може замислити без визуализације идеје, кандидат износи неке од основних промишљања по питању разматрања промењеног статуса, смисла и функције слике.

Знак, као један од пресудних елемената подобних да илуструје неке претпоставке, није довољан да објасни истакнуто сликарство, а још мање да му обезбеди страни смисао.

Семиологија слике

Материја којом се мит служи, ма колико у почетку била разноврсна, чим се нађе у миту, бива сведена на чисту функцију означавања: мит у њој види само једну врсту претходне грађе; оно што је знак у првом систему (природни језик, језик науке, фотографија, сликарство, ритуали, предмети), у другом постаје тек означавајуће/ознака, што значи да је митско означавање увијек бар делом мотивисано.

Медијска култура / модерна култура

Распон информација и могућност понуде с једне стране, и глад за новим (телевизија и дигитални медији) с друге стране, чине огромно неистражено поље. Уз нове идеје о томе како што боље живјети, нуде се и политичке идеје, и нове идеолошке рецепције, итд. У таквим околностима, уз *ad hoc* произведене потребе, развија се и *ad hoc* свест, чија је константа иновација, па се поставља питање – шта је култура у класичном смислу, а шта савремена култура у чијем саставу разумевамо да је и медијска култура.

Анализа слика

Лица датих фигура третирана су као поља експресивности, спонтаног и наглог избијања до тада пригушених сила. То су одрази дубоких психичких стања, али и тренутних, експлозивних расположења. Потреба за психолошком карактеризацијом личности, сасвим очигледна на овим сликама, могла је произаћи, свесно или подсвесно, из сусрета са детаљно разрађеним профилима. Моћ описа, живог, верног и убедљивог, била је довољна.

5. Остварени резултати и научни допринос

(Конкретно навести допринос научној, стручној или уметничкој области)

Конкретан допринос уметничкој области, сликарству, за коју се кандидат залаже јесте сагледавање психолошко-историјског аспекта човека. Сублимирање психологије личности са једне стране, и њеној "историчности" са друге, помогло би уметничкој области у грађењу новог и комплексног стила. Само тумачење ликовног дела, као једног од културних појава, као показатеља или израз промена које се дешавају у култури, историји и самом човеку. Очекивани резултати су и проучавање уметности и културе, као и то како се они развијају и утичу на људску психу, у овом случају "лица и наличја". Кандидат се затим залаже да резултат овог научно-уметничког истраживања буде и разматрање и нових чиниоца који би могли да утичу на развој уметничког дела и његово читање-тумачење.

Уметнички допринос који би овај докторски уметнички пројекат донео, био би битно промењен однос према стварности и изворима, као и поступак у истраживању ликовних уметности и саме структуре слике.

6. Закључак

(Навести да је докторска дисертација/магистарски рад/уметнички пројекат урађена у свему према одобреној пријави, да је оригинално и самостално научно или уметничко дело и да су се стекли услови за његову јавну одбрану)

Докторски уметнички пројекат урађен је у свему према одобреној пријави; то је оригинално и самостално уметничко истраживање и уметничко дело и стекли су се услови за његову јавну одбрану.

Дати пројекат представља иновативан и савремен приступ филозофским приступима лепоте и естетике. Ово су валидна питања како за уметност уопште тако и за савремену уметност.

Место и датум:
Београд, 22. 10. 2015.

Чланови Комисије за оцену кандидата и
теме докторског уметничког пројекта

Проф мр Тијана Фишић
Факултет за уметност и дизајн

Проф емеритус Милош Шобајић
Факултет за уметност и дизајн

Доц др Оливер Томић
Филолошко-уметнички факултет у Крагујевцу